

درس نخستین روستاها چگونه به وجود آمده‌اند؟

در درس‌های پیش با زندگی روستایی و شهری آشنا شدید. آیا تاکنون فکر کرده‌اید که نخستین روستاها و شهرها چگونه پدید آمده‌اند؟ به نظر برخی دانشمندان، اولین روستاها و شهرها هزاران سال پیش به وجود آمده‌اند اما آیا زندگی مردم در روستاها و شهرهای آن زمان مانند امروز بوده است؟

هزاران سال قبل انسان‌ها وسایل و ابزارهای انسان امروز را نداشتند و نمی‌دانستند چگونه از منابع طبیعی استفاده کنند یا برای خود غذا، پوشاک و مسکن تهیه کنند. دانشمندان از روی برخی وسایل و اشیایی که از هزاران سال پیش به جا مانده است، حدس می‌زنند که انسان‌ها در آن دوره برای رفع نیازهای خود ابزارها و وسایل کمی داشته‌اند.

گردآوری خوراک و شکار

در گذشته‌های بسیار دور، یکی از مشکلات انسان فراهم کردن غذا بود. او از صبح تا شب در جنگل به جست‌وجوی غذا می‌پرداخت و غذای خود را از میوه‌ی درختان، ریشه و برگ گیاهان و تخم پرندگان به دست می‌آورد. در آن زمان، جمع‌آوری غذا برای انسان کار سختی بود. او بعضی روزها از صبح تا شب چیزی برای خوردن پیدا نمی‌کرد. همچنین خانه‌ای نداشت که در آن استراحت کند و برای اینکه از حمله‌ی حیوانات در امان بماند، به غارها پناه می‌برد. در غار، انسان از سرما و گرما و خطر حمله‌ی حیوانات در امان بود.

نقاشی‌های روی دیوار غارهای قدیمی، نشان‌دهنده‌ی اهمیت شکار در زندگی مردم غارنشین است.

راستی، چه عواملی به انسان کمک کرد تا بر سختی‌ها پیروز شود؟ خداوند به انسان‌ها در مقایسه با موجودات زنده‌ی دیگر نعمت‌های بزرگی عطا کرده است. او به انسان‌ها عقل و شعور داده است تا بتوانند برای مشکلات خود راه‌حل پیدا کنند. خداوند انسان را با دست‌های توانا آفریده است تا به تدریج با نیروی فکر خود و به کمک دستان توانایش وسایلی بسازد و نیازهایش را برطرف کند. اولین ابزارهای انسان، بیشتر سنگی بودند. او در ابتدا از سنگ، شاخه‌ی درختان و استخوان حیوانات

برای کندن زمین، پیدا کردن ریشه‌ی گیاهان و سوراخ کردن پوست جانوران برای تهیه‌ی لباس استفاده می‌کرد. با گذشت زمان، انسان‌ها ابزارهای بهتر و جدیدتری ساختند؛ برای مثال، با بستن یک قطعه‌ی چوب به یک سنگ لبه‌تیز، تبر درست کردند و با بستن یک سنگ نوک‌تیز به یک قطعه‌ی چوب، نیزه ساختند. آن‌ها با استفاده از این ابزارها توانستند بهتر از گذشته حیوانات را شکار کنند.

نمونه‌هایی از ابزارهای سنگی که انسان‌ها برای شکار درست کرده بودند.

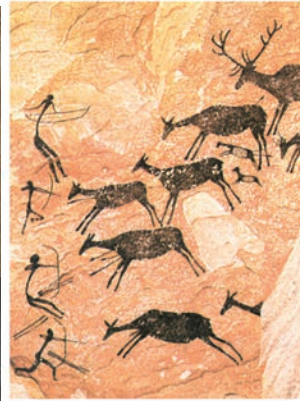

انسان‌ها به صورت گروهی به یک جانور بزرگ حمله می‌کردند. شکار، غذای زیادی برای آن‌ها فراهم می‌کرد. همچنین آن‌ها از پوست حیوان لباس، از شاخ آن نیزه و از استخوان‌هایش سوزن درست می‌کردند.

فعالیت

فکر کنید و پاسخ دهید

هزاران سال است که جانورانی مانند مورچه‌ها و پرندگان، خانه‌ی خود را به همان شیوه‌ی قدیم می‌سازند و هیچ تغییری در خانه‌های آن‌ها به وجود نیامده است. چرا؟ آیا می‌توانید درباره‌ی تغییر نکردن شیوه‌ی زندگی جانوران مثال‌های دیگری بزنید؟

نقاشی‌های روی دیوار غارهای قدیمی، نشان‌دهنده‌ی اهمیت شکار در زندگی مردم غارنشین است.

- در ابتدا، انسان‌ها از آتشی که در اثر رعد و برق به وجود می‌آمد می‌ترسیدند و فرار می‌کردند اما بعدها به بعضی فایده‌های آن پی بردند. همچنین، فهمیدند که با به هم زدن بعضی سنگ‌ها می‌توانند آتش درست کنند. کشف آتش تغییرات زیادی در زندگی انسان به وجود آورد.

فعالیت

۱- گفت‌وگو کنید: چرا کشف آتش زندگی انسان را تغییر داد؟ کشف آتش در هر یک از

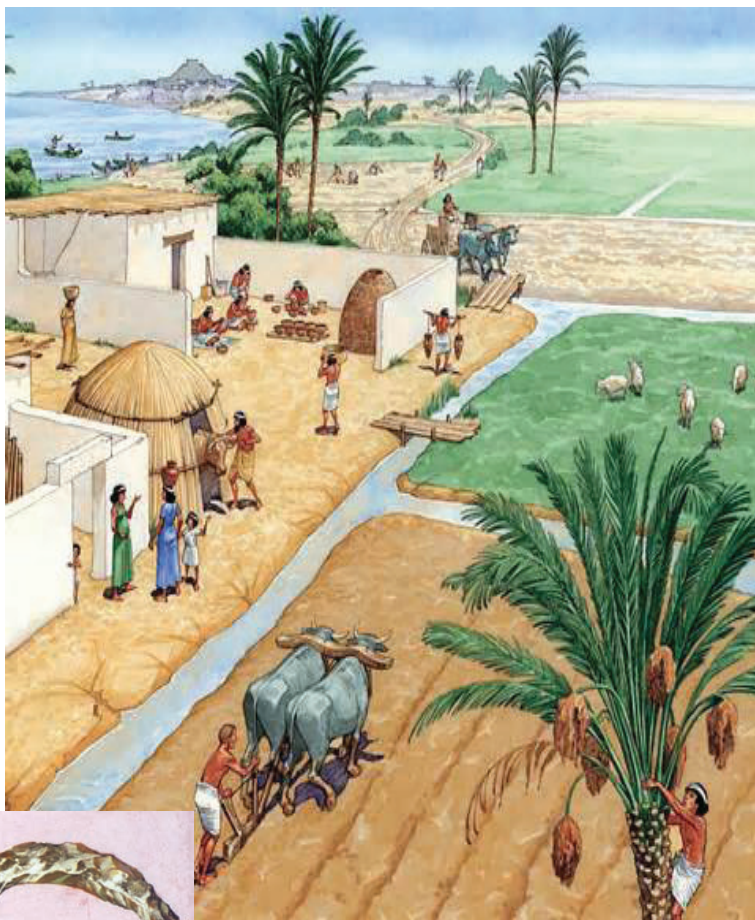
این موارد چه تأثیری داشت؟

(غذا)، (مسکن)، (امنیت)، (ابزار و وسایل)

۲- اگر در زندگی امروز ما آتش وجود نداشته باشد، چه مشکلاتی به وجود می‌آید؟

کشاورزی و اهلی کردن حیوانات

انسان‌ها به تدریج توانستند حیواناتی مانند گوسفند، بز، گاو، سگ و بعضی پرندگان را اهلی کنند. در دوره‌ای که انسان مواد غذایی مورد نیازش را از راه شکار به دست می‌آورد، مردان به شکار می‌رفتند و زنان در پناهگاه‌ها می‌ماندند. وظیفه‌ی آن‌ها نگهداری از بچه‌ها و جمع‌آوری گیاهان خوراکی بود. انسان‌ها می‌دیدند که وقتی دانه‌ای در جایی به زمین می‌افتد و پس از مدتی در آنجا گیاهی سبز می‌شود. بنابراین، به کاشتن دانه‌هایی چون گندم و جو پرداختند و به تدریج، کشاورزی را آموختند. کشاورزی زندگی انسان‌ها را تغییر داد. پیش از آن، انسان‌ها مجبور بودند برای به دست آوردن غذا از

جایی به جای دیگر بروند اما با رواج کشاورزی، در کنار رودها و چشمه‌ها برای خود خانه‌های دائمی ساختند و در یکجا ساکن شدند.

یکجانشینی و پیدایش روستاها

انسان‌ها می‌دانستند که زمین‌های کشاورزی به مراقبت نیاز دارند. پس، به تدریج در کنار آن‌ها ساکن شدند. اما مراقبت از مزرعه‌ها و انجام دادن کارهای کشاورزی به تنهایی ممکن نبود. در نتیجه، انسان‌ها خانه‌هایشان را در کنار یکدیگر ساختند و زندگی یکجانشینی را آغاز کردند. به این ترتیب، اولین روستاها به وجود آمدند.

ابزارهای سنگی اولیه برای کشاورزی و آرد کردن گندم و جو

فعالیت

۱- چرا اولین روستاهای پرجمعیت در کنار رودها پدید آمدند؟

۲- اهلی کردن حیوانات برای انسان چه فایده‌هایی داشت؟ چهار مورد بیان کنید.